

Oversigt over Plantesygdomme.

245. — Oktober 1940.

Der er for Oktober Maaned indkommet Beretninger fra 49 Medarbejdere; endvidere er der besvaret 163 Forespørgsler.

KORN.

Sortrust (*Puccinia graminis*). Paa Stevns er fundet to Buske af *Berberis vulgaris* (Knud Iversen, Klippinge).

BÆLGPLANTER.

Kløverens Bægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). Angrebene er vedvarende yderst svage. Der foreligger 14 Beretninger, men stærke Angreb er ikke iagttaget. Grunden hertil kan være, at Kløverbestanden i mange Marker fra Foraaret var meget lille (Kr. Knudsen, Vig); hertil kommer, at Markerne paa Grund af Græsmangel ofte er græsset haardt i Efteraaret (Math. Nissen, Graasten; O. K. Toudal, St. Restrup).

Skivesvamp (*Pseudopeziza* sp.). Stærke Angreb er fundet paa Hvidkløver (Aksel Nielsen, Horsens) og paa Lucerne (H. H. Holme Hansen, Sakskøbing).

BEDEROER.

Bormangel, Tørforraadnelse, har øjensynligt været lettere at bedømme i Oktober end i de nærmeste Maaneder forud. I 14 Beretninger omtales stærke Angreb, medens der i 9 Beretninger kun nævnes svage, betydningsløse Angreb. De stærke Angreb synes dog ikke at have været almindelige, og de er især konstateret, hvor Jorden er kalket meget stærkt. Ved Optagning knækker Toppen let over, og Forraadnelsen gaar ret dybt i Roelaget (Tage Pedersen, Galten; Alb. Frederiksen, Herlev; J. Gregersen Dal, Mors). Undertiden var Angrebet ondartet, Toppen sort (H. Mose Hansen, Odense), eller den var helt bortvisnet, og Roerne smaa (Aksel Nielsen, Horsens); ved et saadant ondartet Angreb var dog kun

selve Topskiven beskadiget, derimod ikke Roelegemet (A. Jørgensen, Korkendrup). I Holstebro- og Strueregnen har Angrebene i Aar været langt stærkere paa Ler- end paa Sandjord (P. O. Overgaard). Boraks har som sædvanlig vist god Virkning og bragt Angrebsprocenten ned fra 20 til 6 ved Brug af 15 kg Boraks pr. ha (J. Pedersen, Skanderborg). I et mindre Stykke, hvor der ikke var givet Boraks, fandtes 25 pCt. angrebne Roer (A. Larsen, Aarslev), og i Himmerland er iagttaget en Mark med en Angrebsprocent paa 60—70 (S. Nørlund, Hornum).

Virus-Gulsot omtales i 17 Beretninger som Aarsag til gule stive Blade, men Sygdommen har ikke bredt sig i de seneste Maaneder (Jacob Wested, Tystofte; A. Larsen, Aarslev; O. Ruby, Kolding). Som Helhed har Angrebene været meget svage og ikke almindelige. Det fremhæves i de fleste Beretninger, at Roemarkerne næsten alle Vegne har en ualmindelig kraftig, grøn Top, og de svage Angreb faar næppe Betydning for Avlens Størrelse (J. Gregersen Dal, Mors; Aage Buchreitz, Skærbæk).

Bederust (*Uromyces betae*) er fundet paa indsendt Materiale (A. L. Nielsen, Ringe).

Svampen *Ramularia betae* er konstateret paa Blade fra Koldingegnen (O. Ruby).

KAALROER.

Bormangel, Marmorering. Angrebene er i Aar hyppigst svage og ikke almindelige. Der foreligger 15 Beretninger, men kun i 5 af disse omtales faa og svage Angreb, og disse er af langt mindre Betydning end i tidligere Aar (Georg Nissen, Bylderup-Bov; Aage Buchreitz, Skærbæk). Det nævnes dog, at der endnu kan findes en Del Angreb, da Kaalroernes Optagning først fornylig er begyndt (P. Trosborg, Brande). Ved Aarslev, hvor Parceller af Bangholm og Wilhelmsburger skiftede, er konstateret en Angrebsprocent paa henholdsvis 4 og 10 (A. Larsen).

Mosaiksyge. Der er konstateret enkelte svage Angreb uden Betydning (A. Larsen, Aarslev; S. Nørlund, Hornum; Knud Iversen, Klippinge). Sygdommen er utvivlsomt ofte blevet forvekslet med Krusesyge fremkaldt af Krusesygegalmyggen (Kr. Knudsen, Vig).

Halsraad foraarsaget af Bakterier synes overalt at være meget godartet. I 19 Beretninger nævnes kun svage, betydningsløse Angreb, der ikke er almindelige, saaledes som Tilfældet var i 1939, hvor Angrebet tillige var meget stærkt. Det fremhæves endvidere i mange Beretninger, at Kaalroerne i Aar er særdeles sunde og kraftige.

Kaalbrok (*Plasmodiophora brassicae*). »I en Lavning med rigelig Vækst af Agerkaal fandtes alle Roer (Wilhelmsburger) ødelagte af Kaalbrok« (M. Greve, Roskilde).

KARTOFLER.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Tørforraadnelse paa Knoldene er ikke almindelig, Angrebene er som Regel svage og forekommer mest, hvor Hypning ikke er omhyggeligt udført (M. Greve, Roskilde; Alb. Frederiksen, Herlev). Forraadnelsen træffes oftest hos stærkt

modtagelige Sorter, f. Eks. King Edward, hvorimod sildige Sorter ikke er angrebet: »Overhovedet ikke set af Undertegnede endnu, trods Besigtigelse af adskillige Kartoffelpartier« (P. Trosborg, Brande), »overhovedet ikke bemærket« (O. Bachmann Olesen, Dybvad), og »ved Optagning saa man sjældent en Knold med Skimmelangreb« (K. Bank, Ulfborg). Kartoffelskimmels Angreb i Aar, baade paa Top og Knold, maa da sikkert karakteriseres som yderst mildt, selvom der er Undtagelser herfra fortrinsvis paa tidlige og middeltidlige Sorter, maaske især King Edward.

Kartoffelbladpletsyge (*Alternaria solani*) synes i Aar at have været ret almindelig i adskillige Egne, »naar mange Kartoffler alligevel er visnet, er det af *Alternaria*« (P. O. Overgaard, Holstebro).

Vandforraadnelse (Bakteriose). Angrebet er næppe almindeligt, selvom der hist og her er bemærket enkelte stærke Angreb (O. Bachmann Olesen, Dybvad; Georg Nissen, Bylderup-Bov).

Ringbakteriose (*Bacterium sepedonicum*). Paa Brandeegnen (P. Trosborg) og paa Fedgaarden (B. Munch, Haslev) er iagttaget Angreb, der minder stærkt om denne Sygdom, saaledes som den i de senere Aar er beskrevet i Udlandet. Sygdommen er ikke hidtil konstateret her i Landet, men de to ovennævnte, tvivlsomme Tilfælde søges nærmere undersøgt i det kommende Aar.

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*). I 18 Beretninger meddeles, at Angrebet er meget almindeligt, men som Regel svagt. Der er dog konstateret enkelte ondartede Angreb, f. Eks. paa Sorten Alma, hvor 60—70 pCt. af Overfladen var dækket af Skurv (S. Nørlund, Hornum), »i mange Tilfælde er Angrebene ondartede« (Georg Nissen, Bylderup-Bov), og ved Odense er konstateret ondartet Angreb paa Læggekartofler af Goldperle (H. Mose Hansen). Men disse synes at være Undtagelser; »Aaret kan dog næppe betegnes som noget særligt ondartet »Skurvaar«« (P. Trosborg, Brande).

Kartoffelrodfiltsvamp (*Rhizoctonia solani*). Der foreligger kun Meddelelse om 2 à 3 meget svage Angreb.

Violet Rodfiltsvamp (*Rhizoctonia violacea*) er konstateret paa indsendte Knolde fra Vejro (Aton Andersen).

Kartoffelbrok (*Synchytrium endobioticum*). Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme meddeler, at Sygdommen er konstateret i Haver i: Marstal Landsogn (Svendborg Amt), Ove-Valsgaard Sogn (Aalborg Amt), Randers By (Randers Amt) og Gladsaxe Sogn (København Amt) samt i Marker i: Skive Landsogn (Viborg Amt) og Fausing-Auning Sogn (Randers Amt).

GULEROD.

Violet Rodfiltsvamp (*Rhizoctonia violacea*) er fundet ved Holbæk (J. Vind, Tuse), paa Vejro (Aton Andersen) samt paa Rødder til Stamfrøavl med et ret stærkt udbredt Angreb (Kr. Knudsen, Vig).

HANS R. HANSEN.

Besvarelserne af 15 Skemaer om nogle Sygdomme paa Havebrugsplanter har givet nedenstaaende Resultat:

Sygdomme paa Havebrugsplanter	Intet Angreb	Angreb i k k e almindelige		Angreb almindelige	
		svage	stærke	svage	stærke
Brunfarvning i Graastener	6	1	1	1	1
Priksyge	1	4	2	5	2
Glasæbler	4	5	2	1	0
Selleri-Bladpletsyge	0	1	3	5	7

Brunfarvning i Graastener. Allerede i Begyndelsen af September Maaned saa vi en svag Brunfarvning i Kødet af nogle Graastener fra en Privathave i Lyngby. Omtrent midt i September fik vi en Forespørgsel desangaaende fra en stor, nordsjællandsk Frugtplantage med mange Graastener. Det var som Helhed dog kun faa Æbler her, og mest de meget store, der havde brunligt Kød.

I Oktober fik vi 2 Hold Graastener med Brunfarvning i Kødet tilsendt. I det ene Tilfælde blev det angivet, at 8—10 pCt. Graastener var saadan. Det maa hertil bemærkes, at kun det ene af de 4 tilsendte Æbler havde saa megen Brunfarvning, at det betød noget. I de 3 var det saa svagt, at man skulde se meget nøje efter for at se det. Det er derfor sandsynligt, at Procenten er sat meget for højt, saa at i Virkeligheden kun faa Procent havde denne kedelige Skade.

I det andet Tilfælde i Oktober drejede det sig om indsendte Æbler, der kun var ledsaget af den Oplysning, at saadan var Æblerne ved Nedplukningen. Endelig har vi set det paa Graastener, der var i Handelen. Fra en Privathave i Hellerup har vi faaet tilsendt Belle de Boskoop, der ligeledes havde brunligt, melet Kød.

I de stærkest skadede Æbler har Kødet haft en lys, brun Farve, ofte i udflydende Partier, som Regel værst nær Skallen; i nogle Tilfælde kan Brunfarvningen ses gennem denne. Kødet har været tørt og haft en bitre Smag.

Æblerne gør Indtryk af at være »overmodne«. Den bitre Smag minder om den, det priksyge Væv i Æbler med Priksyge har. Da denne Brunfarvning, hvis den var meget udbredt, vilde være af stor Betydning, spurgte vi om den i de Spørgeskemaer, som udsendtes til Indberettere til vor Maanedsoversigt. Heldigvis giver Besvarelserne Indtryk af, at dette ikke er et almindelig udbredt Fænomen, som vil kunne genere Handelen. Der skrives f. Eks. fra Østjylland, at Brunfarvning ikke er bemærket, men at Graastenerne er fine i Aar (N. Gram). Fra Fyns Stift skrives, at der er blevet rettet Forespørgsel angaaende Brunfarvning flere Steder, hvor der findes større Partier Frugt, men at denne Fejl ingen Steder er bemærket. Der er f. Eks. ingen Klager kommet fra Kunderne

til de 60,000 kg Graastener, der er solgt igennem en bestemt Salgsorganisation (Rasmus Hansen). Ved Hornum er Brunfarvning fundet i August og September i saa godt som alle nedfaldne Graastener, men i den plukkede Frugt har der intet galt kunnet konstateres paa Lageret (Hans Christensen). Ved Skive er denne Skade set i knapt 1 pCt. Graastener (J. C. Myrhøj). Ved Kalundborg er denne Brunfarvning bemærket i ret udpræget Grad paa en 14-aarig Graastener, der var ompodet paa en Bramley; ogsaa andre Tilfælde er set dér paa Egnen (N. F. J. Larsen). Til Gengæld er der to andre Indberettere fra Vestsjælland (A. Sauer, N. Flensted-Andersen), som ikke har set denne Skade. Heller ikke ved Salg i København synes Brunfarvningen at være almindelig udbredt og generende.

Det er sandsynligvis bestemte Vækstforhold, som har bevirket denne Skade, men de nærmere Omstændigheder er ikke klarlagt.

Priksyge synes som Helhed ikke at være særlig udbredt, men dog af stor Betydning paa Fyn, maaske fordi Juni og Begyndelsen af Juli var meget tør dér. Ved Hornum er der svage Angreb i Marie Grejsen, ved Spangsbjerg en Del i James Grieve (Hans Christensen, E. Christian- sen). Fra Jylland skrives iøvrigt, at Priksygen ikke har været ret fremtrædende i Aar (Niels Gram), at der kun er set lidt deraf (Lars Hansen), og at der ikke er set et eneste Tilfælde (J. C. Myrhøj). Paa Varde- Esbjergene ses ofte Priksyge i Bramley, Venus, Husmoder m. fl., men den synes dog knapt saa ondartet, som det før har været Tilfældet (M. Sørensen). Meddelelserne fra Fyn er alvorligere. Fra Fyns Stift skrives saaledes, at Priksyge synes at være ret stærk og breder sig stærkt, efterhaanden som Frugterne modner. Særlig Husmoder, Graastener, Beauty of Kent og Nonnetit Bastard er stærkt angrebet. Af et Parti Husmoder paa 3000 Kasser var 10 pCt. angrebet af Priksyge (R. Hansen). Fra Svendborg Amt skrives, at Priksyge synes at være temmelig udbredt. Det træffes hyppigt paa enkelte Frugter, men særlig slemme Angreb er ikke set. Angrebet følger i Aar ikke de helt store Æbler, men ses ogsaa paa smaa Frugter, især paa Træer med mange smaa Frugter, f. Eks. stammen- de fra Luseangreb. Priksyge er set paa Graastener, Cox' Orange, Venus, Bramley, Beauty of Kent, Lord Lambourne m. fl. Sorter (Hans Larsen). Fra Sjælland og Lolland-Falster karakteriseres Priksygen som meget svag eller ikke ondartet (N. Flensted-Andersen, A. Sauer, N. F. J. Lar- sen, Erland Jørgensen).

Kikkertæbler har nogle Steder, særlig i Belle de Boskoop og Cou- lon, gjort sig bemærket. I Nordsjælland er det set, at de revnede Belle de Boskoop kun var aabne fra Stilken ind til Kærnehuset. I den fugtige Periode inden Nedplukningen samlede der sig meget Vand i dem, dette kunde rystes ud af dem, »som af en Sukkerbøsse«. Det maa befrygtes, at saadanne Æbler let raadner under Opbevaringen paa Grund af For- raadnelse indvendig fra. I et Parti Coulon, som er sendt til Salg i Køben- havn fra Maribo Amt, er det konstateret, at 10 pCt. af Æblerne — for- trinsvis de store Æbler — er revnede inde ved Kærnehuset. Kun paa ca. en Fjerdedel af disse Æbler kan det ses udvendigt, at de er revnede helt ude paa Blomsten; paa de øvrige ses denne Revne først ved Gennemskæ-

ring (den skjules af Bægerbladene). I Østjylland har i en Plantning op til en Fjerdedel af Belle de Boskoop været Kikkertæbler (Niels Gram).

Glasæbler er set rundt omkring paa et mindre Antal Æbler, men er som Regel ikke af større Betydning. Der skrives dog fra Slagelse, at Skaden er af ret stærk Karakter (Willy Nielsen). Ved Fuglebjerg har særlig Gyllenkrok Astrakan og et Sommeræble været glassede, men ogsaa Venus kan være glasset og vandfyldt ved Kærnehuset. Det synes særlig at være Æbler, der vokser paa lavt Terræn, som er udsat for at blive glassede (N. Flensted-Andersen). I Østjylland er alle Æblerne paa en ukendt Sort efterhaanden blevet glassede (K. M. Hove). I Svendborg Amt har der tilsyneladende været flere glassede Æbler end ellers. Der er set glassede Graastener, Elmelund, Beauty of Kent, Allington, Guldborg, Kildebækæble samt i to ukendte Sorter. Paa eet Træ var mange Frugter glassede; et stort Elmelundtræ havde kun en halv Snes Frugter, og de var alle glassede, ellers var det kun en forholdsvis lille Procentdel, der var glassede (Hans Larsen).

KØKKENURTER.

Selleri-Bladpletsyge (*Septoria apii*) er almindelig, men af varierende Betydning; ved Hornum har der trods gentagne Sprøjtninger været ret ondartet Angreb (Hans Christensen), ved Spangsbjerg derimod er der kun ubetydelige Angreb (E. Christiansen), fra Varde-Esbjerg-egnen skrives iøvrigt, at Angrebet ikke blev saa ondartet, som man kunde vente (M. Sørensen). Ved Skive har Bladpletsygen trods Sprøjtning 2 Gange med Bordeauxvædske været saa slem som aldrig før (J. C. Myr-høj). I en Prøvemark ved Viborg var der intet Angreb, i én ved Mundelstrup var Svampen tilsyneladende fra 1 angrebet Plante spredt videre til 4—5 Naboplanter. Planterne var begge Steder af samme Hold, afsvampet med Germisan (N. Gram). Som Indtryk fra adskillige Steder i Jylland skrives, at Angrebet er ret almindeligt, men de fleste Steder ikke ondartet; der er særdeles mange gode Sellerier i Aar (Lars Hansen). I Svendborg Amt karakteriseres Angrebet som meget almindeligt, selv hvor der er sprøjtet med Bordeauxvædske (Hans Larsen). Fra Slagelse-Skelskøregnen skrives, at der flere Steder er stærke Angreb, især hvor der ikke er sprøjtet i Tide (Willy Nielsen, A. Sauer). I Kolonihaver ved København er Sygdommen set mange Steder; i visse Tilfælde har den haft en ondartet Karakter (Alfred Rasmussen).

PRYDPLANTER.

Chrysanthemumrust (*Puccinia chrysanthemi*) er ved Fuglebjerg blevet hemmet af Fyring (N. Flensted-Andersen).

Nellikerust (*Uromyces caryophyllinus*) har optraadt ret kraftigt ved Vejle og Viborg (Lars Hansen).

Begoniamelug (*Oidium begoniae*) er hist og her generende (Lars Hansen).

Drueskimmel (*Botrytis cinerea*) har gode Betingelser mange Steder paa forskellige Kulturer, fordi der ikke kan fyres og luftes ret meget

paa Grund af Brændselsmangel, og den store Luftfugtighed, som derved findes i Drivhusene, begunstiger i høj Grad Drueskimmel.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PAA LAND- OG HAVEBRUGSPANTER.

Blodlus (*Schizoneura lanigera*). Som allerede nævnt har Blodlusen gjort sig meget lidt bemærket i Aar, og nogle Steder er den overhovedet ikke set. Fra Aabyhøj skrives dog om stærkt Angreb paa to Espaliertræer (Transparente blanche) paa en Sydmur (N. Gram).

Oldenborrelarver (*Melolontha sp.*). Der foreligger kun én Indberetning, nemlig fra Haderslev, hvor en Del Roemarker har lidt ganske betydeligt (Fr. Nielsen).

Sct. Hans Oldenborrens Larve (*Rhizotrogus solstitialis*) gjorde Skade i en Græsplæne ved Rungsted. Paa en lille halv Td. Land blev der samlet 22,000 Larver!

Syrebladhvæpsen (*Ametastegia glabrata*). I en Frugtplantage paa Jungshoved optraadte dette Skadedyr meget stærkt. 25 pCt. af Cox' Pomona var gnavet af Larverne (A. Kjær).

Kaalbladhvæpsens Larve (*Athalia spinarum*) angreb Kaalroer til Frø ved Hesselager og i Sydbyn Turnips saadet efter Korn midt i August (S. Nygaard Olesen). Ved Rødvig, hvorfra der tidligere er indberettet om Angreb, fandtes Larverne paa Agerkaalen i Kaalroemarken saasent som d. 24. Oktober (Forpagter Bencard).

Knoporme (*Agrotis sp.*). Fra Odsherred skrives, at Gulerødder og Kaalroer paa Mosearealer og sortsandede Jorder kan være stærkt angrebet af Knoporme og Smældere (Kr. Knudsen).

Krusesyge (*Contarinia nasturtii*). Selv om Angreb har været almindelige i Kaalroerne, foreligger der ingen Indberetninger om alvorlige Følger. Fra Frederikshavn skrives saaledes, at Kaalroetoppen sjældent har været saa veludviklet som i Aar (H. Frederiksen). Fra Tylstrup skrives: »I en Mark med Bangholm og Wilhelmsburger er 60—70 pCt. af Bangholm, men kun 10 pCt. af Wilhelmsburgerroerne angrebet. Angrebene er ret nye, og det er kun Toppen, der viser Tegn paa Angreb« (Sv. Svendsen).

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). Om Angreb i Vintersæden foreligger kun en Meddelelse fra Københavns Omegn (Herlev), hvor Larverne fandtes pletvis i Rug efter Rug (A. Frederiksen).

Kaalfluellarver (*Chortophila spp.*). Om Angreb af Betydning i de store Roer foreligger kun faa Indberetninger. Fra Tylstrup skrives dog, at næsten alle Roerne er mere eller mindre angrebet. Værst er Skaden, hvor Roerne er svagt gødet (Sv. Svendsen). Om Angreb af Betydning meldes endvidere fra Nordvesthimmerland (O. Toudal) og Mors (J. Gregerdal). Disse Angreb skyldes *Ch. floralis*. Fra Københavns Omegn skrives om stærke Angreb af *Ch. brassicae* i Hovederne paa Rosenkaal, der bliver gjort ubrugelige som Handelsvare (A. Frederiksen).

PROSPER BOVIEN.

